

põllumajandusministri määruse "Väikeses koguses esmatoodete turustamise hügieeninõuded" eelnõu juurde

Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse "Väikeses koguses esmatoodete turustamise hügieeninõuded" eelnõu on ette valmistatud "Toiduseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusega" muudetava "Toiduseaduse" § 26 lõike 3 alusel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.04.2004, lk 1–54) artikli 1 lõike 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.04.2004, lk 55–205), artikli 1 lõike 4 alusel. "Toiduseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus" võeti Riigikogu poolt vastu 1. juunil 2006. a.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 853/2004 artikli 1 lõikes 4 ja määruse (EÜ) nr 852/2004 artikli 1 lõikes 2 kohustatakse liikmesriiki kehtestama nõuded tegevuste ja isikute kohta, millele või kellele ei kohaldata nimetatud määrust: väikeses koguses esmatoodete tarnimisele käitlejalt otse tarbijale või kohalikku jaekaubandusettevõttesse, kust tarnitakse tooted otse tarbijale. Sellist tegevust peavad reguleerima siseriiklikud õigusaktid, mis tagaksid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 852/2004 ja nr 853/2004 eesmärkide täitmise. Seega on liikmesriigil kohustus kehtestada väikeses koguses esmatoodete turustamise nõuded otse tarbijale või jaekaubandusettevõtjale, kes turustab need tooted otse tarbijale.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi toidu- ja veterinaarosakonna veterinaartegevuse büroo peaspetsialist Annika Leis (tel 625 6231) ning toiduohutuse büroo peaspetsialist Elsa Peipman (tel 625 6246). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (tel 625 6259) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523).

Eelnõu sisu

Eelnõus esitatakse väikeses koguses loomsete ja mitteloomsete esmatoodete müügiks pakkumise, müümise või muul viisil tasu eest või tasuta üleandmise (edaspidi *turustamine*) hügieeninõuded. Nimetatud hügieeninõuded kehtestatakse turustamise kohta tootjalt otse tarbijale või jaekaubandusettevõtjale, sealhulgas toitlustusettevõtjale, kes oma Eestis asuvast jaekaubandusettevõttest, sealhulgas toitlustusettevõttest, turustab neid tooteid otse tarbijale.

Määrusega reguleeritakse loomsete ning mitteloomsete esmatoodete väikeses koguses turustamist. Sätestatakse nõuded ja koguselised piirangud kalandustoodete, mee ning munade kohta. Mitteloomsete esmatoodete kui madala riskiastmega toodete turustamisel ei ole ette nähtud kogulist piirangut. Nii mitteloomsed kui loomsed esmatooted peavad olema toidukõlblikud, ei tohi põhjustada toidu saastumist käitlemise järgmistes etappides ning neid tuleb säilitamisel ja turustamisel kaitsta saastumise eest.

Nõuded on siseriiklikud ja neid peab järgima tootja, kes soovib müüa väikeses koguses esmatooteid, sealhulgas mune, mett ning kalandustooteid. Määruse nõudeid ei kohaldata väikeses koguses toorpiima turustamise suhtes.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EÜ) nr 852/2004 ja 853/2004.

Määruse mõjud

Määruse kehtestamisega antakse tootjale võimalus turustada väikeses koguses oma majapidamises toodetud esmatooteid (mune, mett, enda püütud kalandustooteid ning mitteloomseid esmatooteid)

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse kehtestamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. juulil 2006. a. Nimetatud tähtpäev tuleneb "Toiduseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusest".

Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile, kes tegi ettepaneku täiendada § 1 lõikega, mille kohaselt antud määrus ei laiene koolide, lasteade, hoolekandeesutuste ja teiste laste toitlustamisega tegelevatele toitlustusettevõtetele, sest vanemal ei ole võimalust teha lapsele ohutuid valikuid.

Ettepanekuga ei arvestata. Toiduseaduse nõuete järgi toit peab olema ohutu. Määruses sätestatakse, et esmatooded peavad olema toidukõlblikud ning ei tohi põhjustada toidu saastumist käitlemise järgmistes etappides. Rahvatervise seadusest tuleneva volitusnormi alusel kehtestatud sotsiaalministri 27.06.2002. a määruse nr 93 "Tervisekaitse nõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis" § 3 lõikes 1 sätestatakse, et toitlustamist lasteasutustes korraldatakse tervisekaitse-, toiduohutuse- ning hügieeninõuete kohaselt, järgides sealhulgas ka toiduseaduse ning selle rakendusaktides kehtestatud. Sotsiaalministri määruse sama paragrahvi lõikes 7 on sätestatud, et laste toitlustamisel tuleb arvestada, et toit valmistatakse võimalikult värsketest toiduainetest põhiliselt keetes ja hautades. Kuna varem kehtivas toiduseaduses ei olnud kehtestatud täpsemaid nõudeid esmatoodete (näiteks kartuli, sibula, maitserohelise) kohta, siis ettepaneku lisamine määrusesse tekitaks nüüd piiranguid esmatoodete turustamisel koolieelsetesse lasteasutustesse, koolidesse, laste hoolekandeesutustesse ja teistesse laste toitlustamisega tegelevatesse toitlustamisega tegelevatesse ettevõtetesse.

Veel juhtis Sotsiaalministeerium tähelepanu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 artikli 1 lõikele 3, mille alusel liikmesriik võib kehtestada hügieeninõuded esmatoodete väikeste koguste turustamise kohta otse või kohaliku jaekaubandusettevõtte kaudu tarbijale, tehes ettepaneku kehtestada täpsemad eeskirjad esmatoodete kvaliteedi tagamiseks, sätestades näiteks loomsete esmatoodete säilitamisel kindlad temperatuuri nõuded. Leiame, et kuna käesoleva eelnõu kohane loomsete esmatoodete turustamine ei ole nende tootjale mitte põhitegevus, vaid isiklikuks otstarbeks toodetu väikeses koguses tekkivate ülejääkide turustamine

tarbijale otse või läbi kohaliku poe, ei ole õigustatud nõuda sellistelt tootjatelt külmaahela säilitamiseks vajalikke investeeringuid ning väljend "sobiv" tagab toiduohutuse. Munade säilitamise temperatuuri nõudeid ei ole kehtestatud ka suuremates koguste turustamise korral. Üksikasjalike eeskirjade väljatöötamine ei olnud käesoleva määruse eesmärk, kuid täiendavate asjaolude ilmumise korral on määrust võimalik täiendada. Lisaks võivad tootjad välja töötada hea hügieenitava juhendeid, mille koostamise põhimõtted on esitatud nii toiduseaduses kui määruse (EÜ) nr 852 peatükis III ja lisa I osas B.

Ettepanekut kasutada sõna "nõuded" asemel sõna "eeskirjad" ei arvestata, kuna tegemist on tõlkeprobleemiga. Inglisekeelset sõna "rules" võib eesti keelde tõlkida lisaks "eeskirjadele" ka "nõueteks", viimast kasutatakse Eesti õigusaktides. Samuti näeb määruse aluseks olev "Toiduseaduse" volitusnorm (§ 26 lg 3) põllumajandusministrile ette kohustuse kehtestada "nõuded", mitte "eeskirja".

Ants Noot
Kantsler

